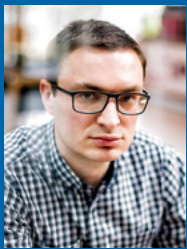

▶ **INSPIRATIVNÍ PROJEKTY NA ZVLÁDÁNÍ DOPADŮ KLIMATICKÉ ZMĚNY** str. 5

- ▶ **V ZÁBŘEHU OBNOVUJÍ KNÍŽECÍ PARK** str. 8
- ▶ **SLEPÁ RAMENA MORAVY OŽÍVAJÍ** str. 14
- ▶ **KVALITNÍ PÉČE O LOUKY POMÁHÁ HOUBÁM** str. 18

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v květnu už bývá teplo, a proto už nemusíme tolik topit. Teplárny se po náročné zimě pomalu utlumují, ale je před nimi velká modernizace. V Modernizačním fondu se otevřela dotační výzva na modernizaci teplárenství. Ve zkratce jde o to, že jsou tu peníze na přechod od spalování uhlí k ekologičtějším zdrojům výroby tepla. Více se dozvíte v našem textu.

zdrojům výroby tepla. Více se dozvíte v našem textu.

Květnové číslo věnujeme především představení povedených projektů. Například se podíváme do Zábřehu, kde obnovili Knížecí sady. Šlechticů už v republice sice moc nemáme, ale parky po nich zůstaly hezké. Potřebují samozřejmě péči a také proměnu pro 21. století. Potřeby lidí jsou jiné než kdysi. Jako otec dvou dětí může autor tohoto sloupku potvrdit, že takový promyšlený park s hřištěm, kavárnou, volnou plochou a nějakým tím jezírkiem s hladovou kachnou dokáže připravit pěknou rodinnou neděli.

Třeba ve Šlapanicích mají přímo ve středu města starý průmyslový areál. To samo o sobě není dobré, navíc se tam vyráběla lepenka a podobné nepěkné výrobky. Na ekologii se nedbalo, takže dehet, fenol a další nedobré věci se nechávaly halabala na místě. Odtud jedy natekly do podzemní vody, no dobrého pomálu. Město před lety areál odkoupilo a už několik let likviduje opravdu těžkou ekologickou zátěž. Držíme palce, ať se z jedové chýše povede udělat funkční část města.

Zastavíme se u teprve chystaných projektů, rozdělují se peníze na lepší pitnou vodu i na ohrožené druhy. Nadále pokračuje výsadba stromů, o kterou mají lidé takový zájem, že se dotace rozebraly dokonce s několikaletým předstihem. Další jsou ale už na cestě.

Klima se mění a my se budeme muset přizpůsobit. Ve Vsetíně si chystají adaptační strategii, inspiraci můžete najít i mezi více než stovkou projektů přihlášených do soutěže Adaptterra Awards. I my přinášíme v galerii pár příkladů.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

MODERNIZAČNÍ FOND SE ROZJÍŽDÍ NAPLNO, ZAČÍNÁ TRANSFORMACE TEPLÁRENSTVÍ

Zajistit rychlý přechod tepláren na čisté zdroje energie, ze kterých budou teplo vyrábět, je hlavním cílem pilotních dotačních výzev z programu HEAT, čerpajících peníze z Modernizačního fondu.

Tato zásadní transformace přinese Česku čistší vzduch a lidem zajistí i nadále cenově dostupné teplo. Modernizační fond se tak zařadil na první příčku evropských dotačních nástrojů, které jsou na národní úrovni již připraveny a mohou začít vyhlášovat první výzvy a přijímat žádosti.

Spuštěním prvních ostrých výzev vřocholí usilovná příprava čerpání peněz z Modernizačního fondu. „Od začátku pro nás bylo hlavní prioritou Modernizační fond nejen dobře nastavit, ale hlavně peníze z fondu co nejdříve v zadatelům zpřístupnit. Splnili jsme vlastní ambiciózní cíl a Modernizační fond jsme představili mezi prvními v Evropě, máme za sebou vyhodnocené předregistrační výzvy a nyní otevíráme první ostré výzvy. Mám z toho radost,“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec.

Nejméně 150 miliard

Na zelené projekty půjde v následujících deseti letech z Modernizačního fondu minimálně 150 miliard korun, které výrazně sníží závislost Česka na spalování uhlí a naopak výrazně podpoří obnovitelné zdroje energie. Prostředky se budou rozdělovat prostřednictvím devíti

programů a podporu bude možné čerpat na širokou škálu projektů, od modernizace veřejného osvětlení, pořízení elektrobuses, energetických úspor v budovách i průmyslu až po výstavbu fotovoltaických či větrných elektráren.

První jsou teplárny

Jako prvním se Modernizační fond otevírá teplárnám, konkrétně vlastníkům soustav pro zásobování tepelnou energií. Právě je totiž tíží vysoké ceny emisních povolenek, které jim markantně zvedají náklady. „Je to problém především menších výrobců tepla do 200 MW, kterým vyprší přechodné období pro emisní limity koncem roku 2022 a do té doby musí mít nové technologie, jež nahradí dnešní uhelné kotle. My jim na přechod na čistý zdroj přispějeme až 80% způsobilých výdajů a zároveň lidem ve městech zajistíme cenově dostupné teplo,“ vyzdvihuje hlavní přínosy ministr Richard Brabec.

V přechodu na čisté zdroje podporuje teplárny také Ministerstvo průmyslu a obchodu. „Česko je jednou z mála evropských zemí, která má silně vyvinutou síť dálkového zásobování teplem, které pochází převážně právě z uhelných elektráren. Proto i my tento přechod podporujeme a s Ministerstvem životního prostředí

Foto: ©Kletr/Shutterstock

Výzva HEAT č. 1/2021 – Malé projekty

Příjem žádostí:

od 24. 5. 2021 do 14. 1. 2022

Alokace: 1 400 000 000 Kč

Výzva je určena pro menší projekty s podporou do 15 milionů eur. Cílem je podpořit rychlý přechod tepláren na čisté zdroje energie. Dotaci je možné získat například na rekonstrukci nebo náhradu zdroje tepla v soustavách zásobování tepelnou energií (SZTE) se změnou palivové základny nebo typu energie. Prioritně budou podpořeny obnovitelné zdroje energie, energetické využití odpadů nebo využití energie odpadního tepla, vždy v kombinaci s vysokoúčinnou kombinovanou výrobou elektřiny a tepla. Oprávněnými žadateli jsou vlastníci SZTE dle zákona č. 458/2000 Sb.

Výzva HEAT č. 2/2021 – Velké projekty

Příjem žádostí:

od 24. 5. 2021 do 14. 1. 2022

Alokace: 5 000 000 000 Kč

Výzva je určena teplárnám, tedy vlastníkům soustav pro zásobování tepelnou energií, na rekonstrukci nebo náhradu zdroje tepla v soustavách pro zásobování teplem. Z této výzvy budou podpořeny velké projekty s podporou nad 15 milionů eur. Dotaci je možné získat například na rekonstrukci nebo náhradu zdroje tepla v soustavách zásobování tepelnou energií (SZTE) se změnou palivové základny nebo typu energie. Prioritně budou podpořeny obnovitelné zdroje energie, energetické využití odpadů nebo využití energie odpadního tepla, vždy v kombinaci s vysokoúčinnou kombinovanou výrobou elektřiny a tepla. Oprávněnými žadateli jsou vlastníci SZTE dle zákona č. 458/2000 Sb.

díjeme nejen na přípravách výzvy, ale i na nastavení celého Modernizačního fondu intenzivně spolupracovali. Ministerstvo průmyslu a obchodu bude navíc v prvních letech podporovat projekty na modernizaci nebo výstavbu rozvodů tepla z prostředků tzv. Fondu obnovy, než i tato oblast přejde později pod Modernizační fond,“ říká ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček.

Čím nahradit uhlí

Uhlí mohou výrobci tepla nahradit za obnovitelné zdroje energie, zemní plyn, ale například i za odpadní teplo. „Podpoříme jak rekonstrukci, tak náhradu starého zdroje za nový, v obou případech je ale podmínkou, že musí dojít ke změně paliva ze špinavého na čisté. V závislosti na velikosti podniku a regionu se výše dotace bude pohybovat v rozmezí od 45 do 80 %, přičemž nejvíce zvýhodníme malé podniky v uhelných regionech,“ upřesňuje podmínky dotační výzvy Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, který má příjem žádostí i zprostředkování peněz z Modernizačního fondu na starosti. Současně dodává, že pro uhelné regiony bude přednostně alokováno minimálně 30 % z peněz obou výzev.

První z výzev je určena pro menší projekty s podporou do 15 milionů eur, druhá pro nákladnější projekty, které si z celkové alokace prvních výzev ukrojí 5 miliard korun. Větší projekty budou v rámci procesu jejich schvalování individuálně předkládány Evropské investiční bance, přičemž předtím musí projít individuálním posouzením z hlediska veřejné podpory.

Příjem žádostí začíná v květnu

Elektronický příjem žádostí bude v obou výzvách zahájen 24. května 2021 ve 12 hod. prostřednictvím informačního systému AIS SFŽP ČR. Žádosti mohou podávat všichni zájemci, kteří se již dříve zapojili do předregistrační výzvy. Příjem žádostí bude ukončen 14. ledna 2022, přičemž alokace může být v průběhu výzev navýšena nebo upravena v návaznosti na dostupnost prostředků Modernizačního fondu. „V případě menších projektů s podporou do 15 milionů eur budeme přijímat skutečně připravené projekty, u kterých budou jejich předkladatelé schopni předložit uzavřenou smlouvu o dílo do šesti měsíců od vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace a zároveň budou schopni garantovat, že projekt stihnou zrealizovat do třiceti měsíců. Tato pravidla jsme nastavili z důvodu omezeného a postupného čerpání prostředků Modernizačního fondu v prvních letech implementace, kdy budou mít přednost projekty již v pokročilém stupni přípravy,“ doplňuje Petr Valdman.

Na teplárenské výzvy navážou hned v květnu další dvě výzvy. Konkrétně se bude jednat o programy Nové obnovitelné zdroje v energetice (RES+) a Zlepšení energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů v průmyslu v EU (ENERG ETS), které už mají za sebou předregistrační výzvy. Do konce roku by Ministerstvo životního prostředí chtělo představit zbylé programy v detailu pro přípravu projektů a tam, kde to bude žádoucí, vyhlásit předregistrační výzvy. ●

► Sto milionů na pomoc ohroženým druhům a obcím na lepší vodu

Do několika desítek obecních rozpočtů přiteče 45 milionů korun na projektovou přípravu kanalizací a vodovodů. Dalších téměř 70 milionů korun pomůže ohroženým druhům.

Foto: Steven Ward - flickr.com

Ministr životního prostředí schválil dotace šesti desítkám projektů. Další obce se tak budou moci pustit do přípravy projektových, zadávacích a dalších dokumentací potřebných pro realizaci výstavby obecní kanalizace či vodovodu. Náklady

na jejich přípravu jim uhradí získaná dotace. Například v Hlinsku začnou projektanti brzy kreslit novou kanalizaci, čistírnu vod i vodovod. V Kostelci chystají také vodovod, stejně tak v Popovicích nebo v Němčicích. Celkem si mezi sebou obce rozdělí

45 milionů korun z prostředků Národního programu Životní prostředí (NPŽP).

„Obce tak budou mít s předstihem připraveny dokumenty a následně si požádají o dotaci na výstavbu vodohospodářské infrastruktury v novém období Operačního programu Životní prostředí,“ popisuje další postup Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR. „Kanalizace, čistírny i vodovody jsou drahé projekty a levná není ani jejich projektová příprava. Jsme rádi, že obce nabídnuté peníze využijí,“ dodává. Dotace mohla dosáhnout až 90% celkových způsobilých výdajů a jeden projekt mohl získat až 5 milionů korun.

Vedle projektové přípravy vodohospodářských projektů schválil ministr Brabec také dotace na záchranu biotopů a ohrožených živočichů mimo chráněné oblasti. Uspělo jednadvačet projektů v objemu 66 milionů korun. S pomocí dotace se například zlepšila ochrana a podpora sovy pálené ve středních, severních a jižních Čechách, podpoří se biodiverzita lesních i mokřadních lokalit nebo vzniknou vhodná hnízdiště pro raroha velkého v zemědělské krajině. Dotace budou žadatelé v tomto případě čerpat z Norských fondů, konkrétně se jednalo o výzvu s názvem Rondane. ●

► Vsetín připravuje strategii na snížení dopadů změny klimatu

Město Vsetín bude mít strategii **na zmírnění dopadů změny klimatu**, přestože by se na první pohled mohlo zdát, že v kopcovitém terénu Hostýnsko-vsetínské hornatiny nemohou být dopady klimatických změn tak citelné.

Cílem strategie, která bude v souladu se záměry strategického plánu města, je plán konkrétních opatření, díky nimž se bude možné v budoucnu lépe vyrovnávat s vlnami veder, extrémním suchem nebo naopak extrémními přívalovými srážkami.

„Adaptační strategie města Vsetína, tedy komplexní strategický a plánovací dokument, bude dokončena na jaře příštího roku. Ve strategii bude popsán současný stav území a také kritická místa, na kterých se mohou nejvíce projevit dopady klimatických jevů, například tepelné ostrovy nebo záplavová území. Dále bude vyhodnocena celková zranitelnost území, předpokládaná rizika a potenciál adaptačních opatření na území města,“ vysvětlil starosta Vsetína Jiří Růžička.

Při přípravě dokumentu bude respektována dopravní infrastruktura a současné i výhledové potřeby obyvatel města. Na zá-

kladě analytických zjištění budou navržena adaptační opatření zaměřená na zmírnění dopadů extrémních klimatických jevů. Výhodou je, že adaptační opatření lze vhodně kombinovat s opatřeními pro snižování emisí skleníkových plynů. Postupně bude nutné na dopady změn klimatu ve městě připravit veřejná prostranství a také budovy, zajistit jejich lepší stínění, využívat srážkovou vodu nebo efektivněji nakládat s energiemi. „Ve Vsetíně si v budoucnu můžeme představit méně zpevněných povrchů ve prospěch propustné dlažby, lepší hospodaření se srážkovou vodou, větší podporu zeleně a celkovou proměnu veřejného prostoru s důrazem na úpravy veřejných prostranství pro příjemnější každodenní život a pobyt ve městě,“ dodal místostarosta pro životní prostředí Pavel Bartoň.

Neopomenutelné a významné je také okolí města Vsetína, které je charakteristické přírodně hodnotnými plochami, lesy a zemědělskou půdou. I okolí města lze vhodně připravit na dopady extrémních klimatických jevů. Adaptační strategie se bude mimo jiné zabývat otázkami, jak a kde nejlépe zadržovat srážkovou vodu ve volné krajině, jak v maximální míře omezit půdní erozi či jak využít potenciál přírodních lokalit v území tak, aby byly zachovány jejich původních funkce.

Strategie je z většiny části financována z Norských fondů a Státního fondu životního prostředí ČR a kofinancována z vlastních zdrojů města Vsetína. V průběhu její přípravy bude do zpracování zapojena a o jeho průběhu pravidelně informována veřejnost města. ●

▶ 101 PROJEKTŮ USILUJE O TITUL NEJLEPŠÍ ADAPTAČNÍ OPATŘENÍ

Foto: Adaptterra Awards

Ve třetím ročníku soutěže Adaptterra Awards, která hledá **inspirativní projekty na zvládnání dopadů klimatické změny, jako jsou zhoršující se sucho, horko nebo přívalové deště**, se sešlo 101 přihlášek z celé republiky. Soutěž podporuje i Státní fond životního prostředí ČR.

Přihlášky posoudí odborná porota, ty nejlepší postoupí do letního online hlasování 3. srpna 2021. „*Nejvíce přihlášek, celkem 48, lidé posílali do kategorie volná krajina, 38 do zastavěného území, devět je z pracovního prostředí a šest projektů soutěží v sekci náš domov,*“ shrnuje Andrea Křivánková, koordinátorka soutěže. Řada projektů využívá dotace z programů, které vyřizuje Státní fond životního prostředí ČR, ať už je to Operační program Životní prostředí, nebo Národní program Životní prostředí.

Například v obci Drslavice na Uhersko-hradištsku se potřebovali vypořádat s povodněmi, které již v minulosti vesnici poškodily. Díky novému říčnímu poldru má obec zajištěnou ochranu před velkou vodou a zároveň opatření pomáhá zadržovat vodu v krajině. Nově vzniklý mokřad a dvojice tůň navíc již začaly lákat vodní živočichy a rostliny. „*Projekt byl dokončen v dubnu 2020 a v červnu obec uspořádala také slavnost k dokončení celé akce. Kromě všech zmíněných účelů, pro které bylo opatření vybudováno, je využíváno občany také k rekreaci. Během celého roku*

slouží biocentrum k procházkám a v zimních měsících k bruslení,“ komentuje Tereza Kopecká ze Státního pozemkového ústavu.

O přízeň poroty i veřejnosti usiluje i největší výsadba alejí do volné krajiny od dob Marie Terezie: více než 200 kilometrů nových a obnovených alejí kolem bájné hory Blaník. Výsadba probíhala ve spolupráci se 70 starostkami a starosty a místními obyvateli. Celkem bylo na Podblanicku vysazeno 30 tisíc stromů ve 189 ovocných a 124 listnatých alejích. „*Vysazení stého a dvoustého kilometru jsme oslavili společnou výsadbou takzvaných starostenských alejí. Obou akcí se zúčastnilo na čtyři desítky starostů měst a obcí Podblanicka. Tím samozřejmě nekončíme. Aleje do krajiny sázíme i nadále. Naším hlavním cílem je pestrá a průchodná krajina pod Blaníkem,*“ komentuje Karel Kříž z Českého svazu ochránců přírody Vlašim.

V Novém Městě na Moravě se kraj Vysočina zase pustil do přestavby nemocničního dětského pavilonu do pasivního standardu. „*Novostavba skloubila moderní technologie a ekologicky šetrné možnosti, jak zlepšit energetickou účinnost*

budov, zvýšit jejich udržitelnost a efektivně využívat energii, včetně alternativních zdrojů. Nový pavilon je ukázkou možností, jak prokazatelně snižovat energetické nároky budov ve veřejném vlastnictví, a to i u stavěb se specifickými provozními podmínkami, jako jsou nemocnice,“ popisuje Jan Říčan z krajského Odboru regionálního rozvoje. Nemocnice využívá odpadní vodu z bazénu pro předehřev teplé vody, odpadní vodu využívá pro splachování toalet a na střeše budovy nechýbí zelená střecha, která funguje nejen jako tepelná izolace, ale současně pomáhá zlepšovat kvalitu ovzduší a mikroklimatu v okolí budovy.

Mezi projekty, které umožňují příjemnější bydlení v době klimatické změny, najdeme Domov v podhradí na okraji Týnce nad Labem. Pasivní dřevostavba se zelenou střechou, kterou doplňuje sad a permakulturní zahrada, slouží hlavně pro komunitní bydlení seniorů. ●

Podrobnosti na www.adaptterraawards.cz.

HARMONOGRAM SOUTĚŽE

- 3. srpna 2021:** zveřejnění finalistů a start letního hlasování veřejnosti
- 15. října 2021:** konec hlasování
- 4. listopadu 2021:** závěrečná konference a vyhlášení vítězů

Představujeme několik z mnoha projektů, které se přihlášily do soutěže a zároveň využily podporu z OPŽP.

Foto: Adaptterra Awards

Biocentrum na rostěnickém potoce

Vybudované biocentrum s přirozeným vodním tokem v údolní nivě dolního toku Rostěnického potoka byl koncipován jako prvek revitalizace krajiny v rámci opatření ke zlepšení životního prostředí a zadržování vody v krajině. Jedná se o jednu větší průtočnou vodní tůň a čtyři boční neprůtočné tůňe. Díky vybudování biocentra bude podpořena biodiverzita se zaměřením na uchování a zvyšování početnosti druhů živočichů spjatých s vodou především prostřednictvím vytváření vhodných podmínek pro jejich další existenci.

Investor: obec Kučerov

Dotace z OPŽP: 7 715 042 Kč

Foto: Adaptterra Awards

Revitalizace vodního toku u Dlouhého Újezdu

V šedesátých letech minulého století byla niva toku odvodněna systematickou drenáží, vodní tok byl zatrubněn. V následujících dekádách došlo k omezení funkce podrobného odvodňovacího zařízení, pozemky přestaly být zemědělsky využívány. Při revitalizaci byl trubní tok vícenásobně přerušen a zaslepen, voda byla vyvedena do mělkého koryta, případně do plošného rozlivu, tok byl doplněn soustavou osmnácti tůň (průtočných i odstavených, stálých i periodických) a výsadbou břehových porostů. Hromady kamení slouží jako úkryty plazů. Zvýšila se diverzita území, vytvořily se tekoucí biotopy a stojaté vody včetně výsadby vhodných původních druhů dřevin.

Investor: Lesy ČR

Dotace z OPŽP: 2 130 589 Kč

Foto: Adaptterra Awards

Retenční prostor Dyje u Novosedel

Voda v Dyji je hnána ohrázkovaným korytem v nepůvodní trase a při větších průtocích stoupá její hladina nepřírozně vysoko nad úroveň okolního terénu. Paradoxně je vlivem hrází i při takto vysoké hladině komunikace řeky s nivou nedostatečná. Stejná situace je většinou i na jejích přítocích. Jedním z nich je i Baštýnský potok nad obcí Novosedly. Zde se ale podařilo unifikovanou zemědělskou krajinu proměnit v lužní lokalitu s přírodě blízkým vodním tokem, plně komunikujícím s říční nivou. Přesto – nebo právě proto – se v této lokalitě podařilo udržet nebo i zvýšit potřebnou míru povodňové ochrany. Řešení posílí adaptaci nivy řeky Dyje na změny klimatu.

Investor: Povodí Moravy

Dotace z OPŽP: 16 335 689 Kč

Foto: Adaptterra Awards

Retenční nádrž Třetí na Cehnickém potoce

V rámci ochrany obce Cehnice v zátopové oblasti Cehnického potoka se jedná o dokončení kompletního rozsahu protipovodňových opatření, kterému předcházela oprava suchého poldru a regulace Cehnického potoka. Realizací projektu vznikla retenční nádrž – vodní plocha stálého nadržení o objemu 11 401 metrů krychlových – a dále volný retenční objem nad hladinou stálého nadržení o objemu 50 363 metrů krychlových. V nátokové části nádrže byla provedena revitalizační opatření: revitalizace toku, tůňky a mokřad.

Investor: obec Cehnice

Dotace z OPŽP: 13 558 658 Kč

Za vůní ovocných stromů

V rámci projektu byla realizována krajinářská opatření s cílem posílit přirozenou funkci krajiny na území města Valašské Klobouky. Celkem bylo vysázeno 399 ks dřevin ve třech oblastech. Byly vysázeny především ovocné a neovocné stromy a keře. Cílem byla úprava stávajících ploch s absencí dřevinné vegetace, které jsou intenzivně zemědělsky využívány. Výsadby byly strukturovány tak, aby plnily více funkcí: zadrž vody, protierozní podpora biodiverzity, příspěvek k zachování starých odrůd ovocných stromů, přímý přínos obyvatelstvu.

Investor: město Valašské Klobouky
Dotace z OPŽP: 988 010 Kč

Foto: Adapterra Awards

Výstavba nového pavilonu Hemato-onkologické kliniky ve Fakultní nemocnici Olomouc

Jedná se o vybudování nových prostor pro ambulantní provoz kliniky, vyjma lůžkové části kliniky. Důvodem investice byl havarijný stav budovy, ve kterém byla dříve ambulantní zdravotní péče poskytována. Vznikly moderní a kapacitně dostačující prostory, které vylepší podmínky pro poskytování ambulantní péče hemato-onkologickým pacientům. Budova je vyladěna včetně všech technologií jako pasivní objekt. Vnější plášť je zateplen systémem z minerální izolace, budova má retenční střechu na zdržování odtoku dešťové vody.

Investor: Fakultní nemocnice Olomouc
Dotace z OPŽP: 38 918 074 Kč

Foto: Adapterra Awards

Krajinový prvek Holický les

Krajinový prvek Holický les je zrealizován jako rekreační území v jižní části města Olomouce na ploše 34,5 hektaru. Krajinový prvek vznikl v místě původní intenzivně zemědělsky obhospodařované plochy s cílem snížení prašnosti, výparu vody z půdy a zajištění retence v období přívalemých dešťů. Bylo tam vysazeno plošně 72 750 stromových sazenic, součástí výsadeb jsou keřové skupiny a vrby na ploše v celkovém počtu 2 208 kusů. Celá plocha byla oseta luční travní směsí s příměsí regionálních bylin. Součástí projektu jsou i solitérní a alejové výsadby stromů v celkovém počtu 494 kusů.

Investor: statutární město Olomouc
Dotace z OPŽP: 2 917 095 Kč

Foto: Adapterra Awards

Hospodaření se srážkovými vodami – základní škola v Uherském Brodě

V Uherském Brodě lépe hospodaří s dešťovou vodou. Nově bylo vybudováno odvádění, akumulace a využívání dešťových vod z jednoho hektaru střech základní školy, která je jednou z největších veřejných střech ve městě. Cílem projektu bylo komplexní řešení nakládání s dešťovou vodou. Součástí projektu byla změna střešních vpustí, vybudování okapů, průlehy na zasakování nebo s filtrací a odváděním dešťové vody do akumulačních nádrží, polopropustná plocha v atriu a čerpací zařízení. Srážková voda se využívá na závlahu, ochlazení a zvlhčení místního klimatu, zejména v areálu školy.

Investor: město Uherský Brod
Dotace z OPŽP: 9 627 056 Kč

Foto: Adapterra Awards

V zábřežských Knížecích sadech u Oborníku je od začátku dubna živo. **Začala poslední etapa obnovy parku.**

V PARKU KNÍŽECÍ SADY V ZÁBŘEHU ZAČALA POSLEDNÍ FÁZE OBNOVY

Foto: MU Zábřeh

Foto: MU Zábřeh

Foto: MU Zábřeh

Foto: MU Zábřeh

Ten je rozčleněn do pěti tematických celků propojených sítí cest a pěšin. Ideovým záměrem a mottem navržené koncepce parku je pobídka pro obyvatele města, aby si svůj nový park „užili všemi smysly“. K dokončení celého projektu navazujícího na alej na hrázi zbývá výsadba a revitalizace zeleně.

Název parku vychází z historického názvu městské čtvrti v podzámčí. „Ve starých mapách je zaznamenán německý ekvivalent Knížecích sadů, tedy Fürstengrund. Původní extenzivní louka založená na místě rybníka nabízela obrovský potenciál pro založení parku,“ připomenul starosta František John.

V předchozích letech, v rámci první a druhé etapy revitalizace, vznikla trasa pro in-line bruslení kolem dvou terénních modelací včetně veřejného osvětlení. Byly vybudovány také ostatní chodníky, které mají mlatový povrch, a byly zde v ploše ponechány i dílčí zatravněné chodníčky, jelikož se vzhledem k charakteru prostoru předpokládá a je žádoucí živelný pohyb po ploše parku.

Zhotovitel výsadeb a mobiliáře začal s přípravou prací již na podzim loňského roku, kdy provedl postřik proti plevelu. Na odplevelených plochách založil nový trávník a vysadil dřeviny, a to jak stromy, tak nižší keře.

Projekt počítá s výsadbou skupin stromů a solitérů v celé ploše Knížecích sadů. Jedná se o dílčí výsadby nižších keřů v rámci tematických celků. Součástí sadových úprav je rovněž zatravnění, které zde má několik podob. Jedná se o rozdílné travní směsi navržené s ohledem na funkční využití plochy a také na stanovištní podmínky na lokalitě. V rámci projektu vznikne v části parku i vodní tůň.

„Celý areál je komplexně řešen tak, aby mohl být využíván celoročně všemi věkovými skupinami k od-

počinku, rekreaci, pobytu v přírodě i sportu. Ovál se zpevněným povrchem představuje pro děti bezpečné místo pro jízdu na dětských dopravních prostředcích. Kopečky jsou zase místem, kde v zimě mohou bobovat a sáňkovat,“ dodal starosta John.

Zeleň je další etapou k završení realizace celého projektu parku Knížecí sady. Celá revitalizace včetně vodního prvku bude prováděna během dubna a května. Výsadba zeleně je spolufinancována Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí. Cena poslední etapy projektu činí 3,8 milionu korun a výše poskytnuté dotace je 2,5 milionu korun. Zrealizované dvě etapy si z rozpočtu města vyžádaly celkem 6 milionů korun. ●

Celý areál je komplexně řešen tak, aby mohl být využíván celoročně všemi věkovými skupinami k odpočinku, rekreaci, pobytu v přírodě i sportu.

Na dubnovém zasedání schválili zastupitelé Šlapanic podmínky soutěže o návrh řešení areálu cukrovaru. **Je to další krok k obnově původně zamořeného areálu.**

BÝVALÝ CUKROVAR ZANEŘÁDĚNÝ DEHTEM SE PROMĚNÍ V **NOVÉ MĚSTSKÉ CENTRUM**

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

V areálu bývalého šlapanického cukrovaru začala demolice a sanace na konci roku 2019. Práce jsou v plném proudu i nyní, skončit by se mělo za dva roky. Po více než padesáti letech se tak město zbavuje velkého zdroje znečištění, dehtu, fenolu a dalších rakovinotvorných látek, které byly pod původními budovami a pronikaly do okolí.

Historie průmyslového srdce Šlapanic, bývalého cukrovaru, se píše už sto padesát let. Postupně do areálu přibývaly další firmy. Město zakoupilo areál, postupně známý také jako ICEC Šlapanice, Dehtochema nebo Šlapanické papírny, v roce 2017 se starou ekologickou zátěží. Důvody města byly jasné: neřešená stará ekologická zátěž a zejména strategická poloha pětihektarového areálu přímo v centru města. Zdrojem znečištění areálu byla výroba lepenek z dehtu a ropy. Veškeré odpadní látky z výroby byly bez čištění vypouštěny do podzemí. Znečištění prosakovalo do podzemních vod a postupně se šířilo do okolí a zamořilo obytnou zástavbu a studny.

Na počátku asanačních prací se specializovaná firma pustila do demolic objektů nad znečištěním. Hlavní demoliční a výkopové práce pokračovaly, následovalo umístění drénů u Řičky a provedení vrtů pro intenzivní čištění a čerpání podzemních vod.

Nyní jsou vykopány sanační jámy se systémem čerpacích a kontrolních vrtů. Po odtežení jam dojde k takzvanému sanačnímu čerpání a promývání kontaminovaného podloží. To bude trvat další téměř tři roky. Následovat bude dvouletý monitoring.

Až z místa odjedou stroje, areál by se měl proměnit v živé centrum města. Jak již bylo zmíněno, chystá se urbanistická soutěž. Její výsledky by měly být známy na konci letošního roku. Na místě bývalého cukrovaru se předpokládá vznik pestřejšího polyfunkčního mixu způsobů využití odpovídajícího centrálnímu významu v rámci města.

Odstranění ekologické zátěže je spolufinancováno z Operačního programu Životní prostředí. ●

O MĚSTĚ

Šlapanice se rozkládají v Dyjsko-svrateckém úvalu v okrese Brno-venkov. Žije tam přibližně 7 600 obyvatel. Pojmenování města je odvozeno od staročeského názvu šlapan, což je pasívum slovesa šlapat. Šlapanice ležely na významných obchodních cestách, kromě obchodníků ale tyto cesty používala i nejrůznější vojska, městu se tak nevyhnuo drancování. V roce 1805 se mezi Šlapanicemi a Slavkovem odehrála známá bitva napoleonských válek u Slavkova. Mezi významnější památky patří kostel Nanebevzetí Panny Marie, původně stavba z přelomu 12. a 13. století byla několikrát silně poškozena. Dnešní barokní podoba je z roku 1757. Dále pak scholasterie se starou farou, dnes zde sídlí Muzeum Brněnska.

▶ MINISTR BRABEC ZASTUPOVAL ČESKO NA KLIMATICKÝCH DEBATÁCH U KULATÉHO STOLU S USA

Během dvoudenního online summitu světových lídrů ke klimatu, svolaného prezidentem USA Joem Bidenem, se konaly uzavřené kulaté stoly. Za Česko se těchto debat účastnil ministr životního prostředí Richard Brabec.

Symbolicky ke Dni Země svolal Joe Biden dvoudenní summit světových lídrů ke klimatu (Leaders Summit on Climate), jehož cílem je mobilizovat státy k zásadnějším opatřením na ochranu klimatu. Z Evropy obdržely pozvání Dánsko, Francie, Itálie, Německo, Polsko, Španělsko, Velká Británie a představitelé Evropské unie. Z ostatních zemí byly na jednání s novým prezidentem USA pozvány např. Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Indie, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Mexiko, Rusko, Spojené arabské emiráty nebo Turecko.

Očekává se, že představitelé jednotlivých zemí budou informovat o tom, jaká opatření v tomto směru plánují. Součástí summitu jsou separátní neveřejné kulaté stoly, na kterých zvláštní prezidentský vyslanec pro klima John Kerry diskutoval s odpovědnými ministry o úsilí, které jednotlivé země vyvíjejí k posílení svých klimatických ambicí. Ke kulatým stolům byly pozvány státy, jejichž představitelé nebyli pozváni na samotný summit lídrů, např. Belgie, Chorvatsko, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Litva, Island, Arménie nebo Nový Zéland. Spolu s Českou republikou tak bylo u kulatého stolu kromě USA dalších osmačtyřicet států.

Výsledky těchto kulatých stolů se promítou do výsledků summitu lídrů.

Během jednání ministr Brabec představil klimatické plány České republiky a vyzdvihl dosavadní pokrok v této oblasti. Mezi roky 1990 a 2019 se emise skleníkových plynů v Česku snížily o 38%. V souladu s nově přijatým cílem Evropské unie snížit emise do roku 2030 o alespoň 55% a dosáhnout klimatické neutrality EU do roku 2050 již Česko zahájilo práci na aktualizaci své dlouhodobé klimatické strategie (Politika ochrany klimatu v ČR), která by mohla být hotova v návaznosti na přezkum závazků v rámci Pařížské dohody do konce roku 2023. Ministr Brabec rovněž informoval zvláštního vyslance Kerryho a zúčastněné státy o dekarbonizaci českého energetického sektoru, plánovaném odklonu od uhlí v roce 2038 nebo dříve, dotačních programech, adaptačních opatřeních a kúrovcové kalamitě u nás.

„V následujících letech nás, nejenom rezort životního prostředí, čekají masivní investice do snižování emisí v energetice, průmyslu, dopravě i domácnostech. A zájem o investice do čistých technologií ze strany podniků všech velikostí, ale i obcí a krajů či domácností je v posledním roce enormní. Konkrétní firmy, kraje i města deklarují už dnes cíle uhlíkové neutrality nebo odklonu od uhlí

v roce 2030. Obrovský zájem o investice je hlavně do obnovitelných zdrojů energie s pomocí prostředků z Modernizačního fondu. Rekonstruují a obnovují se také české domácnosti díky úsporám energie a ekologizaci vytápění. Je také navrhováno Uhelnou komisi, že Česká republika nejpozději do sedmnácti let skončuje s uhlím, a já si osobně myslím, že k tomu dojde dříve. Současně pro nás bude ale dosahování ambiciózních cílů, ke kterým jsme se zavázali, nepochybně složité, protože nyní celíme bezprecedentní kúrovcové kalamitě, která dočasně paradoxně proměnila lesy, které mají uhlík zadržovat, v emitenty,“ dodal ministr Brabec a zároveň vyzval ostatní státy, aby s ohledem na nadcházející konferenci Organizace spojených národů (COP26) v Glasgow posílily své klimatické úsilí.

Prezident Biden učinil po svém nástupu do funkce z boje proti klimatické změně klíčový bod americké zahraniční politiky a národní bezpečnosti. První den ve své funkci podepsal znovupřistoupení k Pařížské úmluvě. Na summitu plánuje prezident Biden oznámit ambiciózní vnitrostátní příspěvek USA ke snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030. Summit má dle Bílého domu podtrhnout náležitost a ekonomické přínosy silnějších klimatických kroků a bude klíčovým milníkem na cestě ke klimatické konferenci COP26, konané v listopadu v Glasgow. ●

▶ Hrozbě sucha a nedostatku vody se věnovali evropští ministři životního prostředí

Problématique nedostatku vody a o potřebě adaptace na změnu klimatu diskutovali na neformální videokonferenci evropští ministři životního prostředí. Česko na jednání zastupoval náměstek MŽP Jan Kříž.

Zasedání, které se původně mělo konat v portugalské Évře, proběhlo online. Hlavními tématy byla problematika nedostatku vody a sucha v kontextu nové Adaptační strategie EU na změnu klimatu, která byla zveřejněna Evropskou komisí koncem února 2021. Strategie sleduje čtyři hlavní cíle: zrychlení přizpůsobování se změně klimatu, rozvoj znalostí o jejich dopadech, zlepšení sběru dat a podporu globálního řešení adaptace na změnu klimatu. Daná hlavní témata se projednávala ve třech panelových diskuzích.

Konferenci odstartovala ministerská diskuze k výzvam souvisejícím s problema-

tikou zvýšeného rizika sucha v kontextu Adaptační strategie. Česká republika ústy náměstka Kříže potvrdila, že témata nedostatku vody a sucha dlouhodobě považuje za velmi důležitá, zejména v kontextu adaptace na změnu klimatu. *„Pro nás je zároveň dobrým signálem, že Evropa začala stavět adaptaci na změnu klimatu na stejnou rovinu jako mitigace. Česká republika v současné době dokončuje aktualizaci Národní strategie přizpůsobení se změně klimatu a Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu. V obou dokumentech je téma vody zohledňováno mnoha různými způsoby, od udržování ekosystémových služeb vodních ekosystémů až po řešení nedostatku vody a dopadů sucha na různá odvětví a oblasti,“* dodal náměstek MŽP Jan Kříž.

V druhém panelu proběhla výměna příkladů pozitivní praxe boje proti suchu v jednotlivých zemích. Česko v tomto kontextu

zmínilo přijetí novely vodního zákona, která zavádí instituty operativního řízení v době sucha, jako jsou plány pro sucha a ústřední a krajské komise pro sucha. Mimo novelu vodního zákona připomněla Česká republika i další opatření a aktivity.

Poslední diskuzní blok se zaměřil na mezinárodní aspekty nové Adaptační strategie EU. Česko v něm uvedlo, že téma adaptace by mělo tvořit klíčovou část vnějších vztahů Evropské unie a stát se i důležitou součástí diskuzí u takových témat, jako jsou dohody o bezpečnosti a obchodu. Česko dále zmínilo nutné navýšení finanční podpory adaptace na změnu klimatu i nezbytnost upřednostnit poskytování podpory nejzranitelnějším zemím, jako jsou zejména rozvinuté země, malé rozvojové ostrovní státy či africký region. ●

▶ Sčítání velkých šelem v Beskydech bylo

letos bez medvědů

V letošním roce procházeli mapovatelé přidělené trasy a dokumentovali pobytové znaky rysů, vlků, případně medvědů, tedy hledali jejich stopy, trus či kořist.

Foto: archiv SFŽP ČR

Letos „sčítání šelem“ potvrdilo výskyt rysů a vlků. Ve srovnání s některými předešlými ročníky však bylo nálezů méně, což mohlo souviset s vysokou sněhovou pokrývkou se zledovatělou krustou, častými sněhovými přeháňkami nebo množstvím návštěvníků hor.

Stopy rysa byly pozorovány na několika lokalitách v Moravskoslezských Beskydech, zatímco ve Veřovických vrších, Vsetínských Beskydech a na české straně Javorníků nebyl rys potvrzen. Potěšující byla prokázaná přítomnost rysa ve Slezských Beskydech, které nejsou součástí CHKO Beskydy. Jednotliví vlci byli zjištěni v Moravskoslezských Beskydech a ve Slezských Beskydech. Stopy trojice vlků byly zaznamenány v hřebenové části Javorníků.

Rys ostrovid je jedinou velkou šelmou, která se v CHKO Beskydy pravidelně rozmnožuje. Podle dlouhodobého monitoringu se v zimě v Beskydech zdržovalo osm samostatných rysů a několik odrost-

lých mláďat. V Javorníkách se na moravsko-slovenském pomezí pohybují čtyři rysové. „Beskydští“ rysové jsou součástí západokarpatské populace, která má těžiště na Slovensku. Početnost se zde odhaduje na 200–400 zvířat. Podle odborných kritérií by populace v příznivém stavu měla mít více než 400 jedinců. Rys je tedy v Západních Karpatech vzácnou a ohroženou šelmou a заслужuje přísnou ochranu. Zejména rysové na okraji areálu výskytu, jako je oblast Beskyd, jsou velmi zranitelní.

Vlk obecný se v CHKO Beskydy aktuálně vyskytuje jen v počtu dvou až tří jedinců. Další žijí v Javornické části CHKO Kysuce, odkud přecházejí na české území. Několik vlků se zdržuje ve Slezských Beskydech, na polské i české straně. V posledních letech byla z polských a slovenských pohraničních lokalit získána data o rozmnožování vlků. Vlci do Beskyd přicházejí nejčastěji z početnějších populací ze Slovenska a Polska.

Medvěd hnědý se v posledních letech vyskytuje v CHKO Beskydy sice pravidelně, ale spíše jen přechodně. Medvědí přítomnost nebyla ve zdejších horách od loňského jara zaznamenána. Během letošního monitoringu nebyl medvěd potvrzen ani na slovenské straně Javorníků.

Odborníci uvádějí, že nejdůležitějším přímým a nepřímým faktorem ovlivňujícím úmrtnost velkých šelem jsou lidské aktivity. Z Beskyd jsou v posledních letech smutným dokladem rysové usmrcení motorovými vozidly a nálezy upytlačených rysů.

„Někteří lidé ještě stále považují velké šelmy za škůdce, a mají-li možnost, hubí je. Příroda však stvořila vlky, rysy a medvědy, aby regulovali jiné živočichy, třeba býložravce či menší šelmy, a tím přispívali k přírodní rovnováze. Zbytky kořisti těchto predátorů pomáhají zejména v zimním období přežít mnoha dalším druhům savců a ptáků, takže velké šelmy mají pozitivní vliv na celý ekosystém,“ konstatuje Dana Bartošová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

„Velké šelmy jsou jako magnet. Přitahují pozornost veřejnosti i přírodovědců. Díky velikému zájmu o vlky, rysy a medvědy můžeme dnes lépe chápat prostorové nároky divokých zvířat v člověkem pozmeněné krajině. Informace o výskytu velkých šelem se používají v územním plánování při vymezování nezastavitelných ploch. Taková území pak slouží jako klidové oblasti, kde mohou žít nejen velké šelmy, ale i další zvířata,“ doplňuje Václav Tomášek z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Při letošním mapování byli zjištěni další vzácní a chránění živočichové: vydra říční, orel skalní, jeřábek lesní, strakapoud bělohřbetý, datel černý, krkavec velký, ledňáček říční, pušтік bělavý, sýc rousný, kulíšek nejmenší, jestřáb lesní. Z běžnějších živočichů byli zaznamenáni srnec, jelen evropský, prase divoké, zajíc polní, veverka obecná, volavka popelavá, káně lesní. Z menších šelem byly na mnoha místech pozorovány stopy lišky obecné a jezevce lesního, vzácněji kuny lesní a lasice hranostaje. ●

▶ Lesníci na Hodonínsku obnovili mokřad a tůň

Obnovu mokřadu a několika tůní na potoce Olšička v lesích na Hodonínsku dokončily na začátku dubna Lesy České republiky. Náklady přesáhly 1,3 milionu korun. **V místě se díky projektulepší vodní režim, a tedy i klima, což prospívá lesům, rostlinám i živočichům.**

„V pramenné části Olšičky jsme obnovili mokřad, ve kterém zadržuje vodu nový propustek na lesní cestě,“ říká vedoucí polesí Hodonín Lesů ČR Karel Ondráček. Níže po proudu se vyhloubily dvě tůně. Nejpatrnější je ale obnova velké, sedimentem zanesené lesní tůně, která kvůli chybějícímu stavidlu zadržovala jen malý objem vody. „Tůň jsme vyčistili,

hráz opravili a instalovali nové vypouštěcí zařízení,“ pokračoval Ondráček. I další, menší tůň zbvavili lesníci usazenin, ale jen zčásti, kvůli vzácné a chráněné vodní rostlině žebratce bahenní. „Všechny obnovené vodní tůně se rychle zaplnily vodou a předpokládáme, že v tůních najdou místo pro život mnohé druhy chráněných obojživelníků,“ dodává vedoucí polesí.

Pokud se tůně neobnovují, postupně přirozeně zaniknou. Drobné vodní plochy ale mají pro přírodu velký význam, protože zadržují vodu a tím zlepšují klima. Navíc v nich nacházejí svůj biotop na vodu vázané rostliny a živočichové.

Projekt byl spolufinancován z Operačního programu Životní prostředí. ●

► **Výsadbu stromů opět podpoříme** v červnu, aktuální výzva je vyčerpána

Foto: ©Dmyrto_Z/Fotky&Foto

V české krajině porostou nově desítky tisíc stromů. Lidé aktivně využívali dotace na jejich sázení, dotační výzvu jsme kvůli vyčerpání přidělených peněz uzavřeli.

O peníze na vysazování stromů byl velký zájem. „Výzva byla od začátku velmi populární, dvakrát jsme do ní přidávali peníze. I tak ji žadatelé vyčerpali čtrnáct dní před oficiálním ukončením. Celkem evidujeme přes 1500 žádostí, v nichž rozdělíme 300 milionů korun,“ popisuje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, který dotace poskytuje. Třetina žádostí už byla schválena a proplacena.

Pro českou krajinu to znamená desítky tisíc nových vysazených listnáčů. V zemi už jich je v tuto chvíli usazeno více než 20 tisíc, dalších téměř 50 tisíc to čeká v blízké době. Kdo se teprve rozhoduje, zda žádost podá, nemusí zoufat. V červnu letošního roku se plánuje otevření nové, navazující dotační výzvy.

Výzva číslo 9/2019 z Národního programu Životní prostředí byla zaměřena

na komunitní výsadbu. Bylo možné získat příspěvek až čtvrt milionu korun na výsadbu listnatých stromů nejen v zastavěných částech obcí, ale také ve volné krajině. Peníze pomáhají dobrovolníkům osadit listnatými stromy veřejně přístupná místa měst a obcí umístěná přímo v zastavbě a v jejím okolí.

Posláním výzvy bylo zároveň podpořit celonárodní iniciativu Sázíme budoucnost, která si klade za cíl vysázet v Česku během pěti let 10 milionů stromů. Na webových stránkách této iniciativy najdete i mapu se všemi vysazenými stromy. ●

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Programy zlepšování kvality ovzduší (PZKO)

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021
nebo do vyčerpání alokace

Alokace: 100 000 000 Kč

Výzva č. 2/2021 rozděljuje peníze na ochranu a zlepšování kvality ovzduší. Cílem je podpořit kraje a obce s rozšířenou působností ve vytvoření Akčního plánu a zřízení místa pro jednoho nového pracovníka za účelem realizace opatření dle aktualizace programu zlepšování kvality ovzduší. Předmětem podpory je urychlení realizace závazných a podpůrných opatření vyplývajících z programů zlepšování kvality ovzduší, a to prostřednictvím zpracování Akčního plánu a jeho následného plnění.

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Environmentální vzdělávání (EVVO)

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2021
Alokace: 40 000 000 Kč

Výzva č. 1/2021 poskytuje podporu environmentálnímu vzdělávání. Cílem je rozvoj znalostí a dovedností a osvěta cílových skupin v environmentální oblasti a v oblasti udržitelného rozvoje a stabilizace systému EVVO. Preferovanými tématy a principy jsou vzdělávání o změně klimatu, výuka venku a v kontaktu s přírodou, místně zakotvené učení, výuka v online prostředí a další formy praktické a metodické podpory učitelů a škol pro období omezené klasické školní výuky a výuka k udržitelné spotřebě, prevenci vzniku odpadů a přechodu na oběhové hospodářství. Ekologické výukové programy (krátkodobé a pobytové) nejsou podporovány.

Pakt starostů a primátorů pro klima a energii

Ukončení příjmu žádostí: 30. 7. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 10 000 000 Kč

Výzva č. 7/2020 podporuje zlepšení životního prostředí ve městech a obcích a přispívá k dosažení klimaticko-energetických závazků. Samosprávy mohou získat peníze na zpracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima, případně jeho aktualizace, dále na organizaci Místních dnů pro klima a energii, jejichž účelem je zvýšení veřejného povědomí o ekologických tématech. Rovněž je možné podpořit zřízení jednoho nového pracovního místa pro pracovníka obce nebo městské části na plný nebo částečný pracovní úvazek. Příjemce podpory musí být již před podáním žádosti registrován v oficiální databázi signatářů Paktu starostů a primátorů.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 200 000 000 Kč

Výzva č. 12/2019 je určena na zlepšení čištění splaškových vod pomocí domovních čistíren pro oblasti, kde není z technického či ekonomického hlediska možnost připojení nemovitostí ke stokové síti zakončené ČOV. Dotaci je možné získat na vybudování soustavy domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel. Příspěvek se vztahuje pouze na čistírny u budov využívaných k trvalému bydlení a na budovy ve vlastnictví obce. Soustava musí zároveň odkanalizovat minimálně 30 procent z celkového počtu obyvatel v dané části obce či města.

Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 1 100 000 000 Kč

Výzva č. 2/2018 se zaměřuje na zlepšení zásobování pitnou vodou a vyhledávání nových zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou v odpovídající kvalitě. Do podporovaných projektů patří realizace nových nebo regenerace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou, stavba, zkapacitnění, případně rekonstrukce nefunkčních přivaděčů pitné vody a realizace průzkumných vrtů za účelem vyhledání zdrojů pitné vody pro zásobování obyvatelstva.

Dešťovka

Ukončení příjmu žádostí: do vyčerpání alokace
Alokace: 440 000 000 Kč

Výzva č. 12/2017 podporuje udržitelné a efektivní hospodaření s vodou v obcích. Motivuje vlastníky a stavebníky obytných domů k udržitelnému a efektivnímu hospodaření s vodou a snižuje tak množství pitné vody odebírané z povrchových a podzemních zdrojů. Výzva je pokračováním úspěšného programu Dešťovka. O peníze je možné žádat na systémy, které využívají srážkovou vodu pro zalévání zahrady, na splachování toalet, případně na takové systémy, které budou recyklovat odpadní vodu. Výzva je určena pro majitele domů.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
208 259 192 Kč

Celková výše podpory
208 259 192 Kč

▶ SLEPÁ ODSTAVENÁ RAMENA ŘEKY MORAVY ZNOVU OŽÍVAJÍ

Projekt unikátního oživení slepých ramen řeky Moravy ve Starém Městě u Uherského Hradiště bude významným přínosem pro současné i budoucí obyvatele města. **Poskytne jim totiž atraktivní odpočinkovou lokalitu v podobě nádherné zachráněné přírody.**

Řeku Moravu pojmenovali již staří Keltové. Nazývali ji Mor Ava – Veliká řeka. A skutečně, protéká celou moravskou zemí, od Králického Sněžníku na severu až po Břeclav na jihu. Její tok se ale během posledních dvou staletí poměrně výrazně změnil.

Od roku 1818 byl kvůli lepšímu splavení na mnoha místech napřímen prokopáním a zahrazením původních meandrů, z nichž některé byly vysušeny. Většina slepých ramen řeky, kterých se v jejím povodí nachází ke dvěma stovkám, ale zůstala i po regulaci v původním stavu a z okolní zemědělské krajiny se na jejich břehy stáhly mnohé druhy dnes vzácných a ohrožených živočichů.

Poslední větší regulace řeky Moravy na jejím spodním toku poblíž soutoku s Dyjí proběhla v roce 1982. Tehdejší zásah sice zvýšil ochranu proti povodním a umožnil větší využití vody pro vodárenské a zemědělské účely, ale naprosto změnil vodní režim krajiny a došlo k hrozivému poklesu spodní vody. Poté se od dalšího napřimování řeky upustilo. Slepá ramena obklopená mokřady a zbytky původního lužního lesa se stala malými přírodními ráji. Ne všechna ale měla takové štěstí a na záchranu některých z nich vznikl ve Starém Městě u Uherského Hradiště projekt nazvaný Obnova ekosystému odstavených ramen řeky Moravy.

Slepá ramena chtělo už před lety zachránit město

Prvotní myšlenka projektu je staršího data. Vznikl zhruba před deseti lety pod taktovkou radnice Starého Města u Uherského Hradiště spoluprací oborových odborníků, průzkumu veřejnosti, zahrádkářů, rybářů, myslivců, Povodí Moravy, zástupců Městského úřadu Staré Město, odborníků z životního prostředí, ekologie, spolků a dalších. Město tehdy nechalo zpracovat projektovou dokumentaci, ale s žádostí o financování projektu z dotace OPŽP neuspělo. Situace vedla k založení neziskové organizace Slepá ramena, pro kterou byl rozpracovaný projekt výzvou, jíž se rádi ujali. „Popudem ke vzniku tohoto projektu byly – tehdy stejně jako nyní – zájem a aktivita místních občanů, kteří žijí v bezprostřední blízkosti slepých

ramen Moravy,“ říká její ředitel Radek Fojtík. Po dohodě s představiteli města projekt převzali včetně vzniklé dokumentace. „Inženýrská činnost již byla propadlá, tak jsme vše oživilí a úspěšně podali novou žádost. Chceme dokončit myšlenku města a upravit, respektive revitalizovat celé slepé rameno řeky,“ vysvětluje.

Projekt chce uvést slepá ramena do původního stavu

Cílem projektu, jehož realizace se rozběhla před dvěma roky a podle původního plánu měl trvat až do konce roku 2023, je propojení vybraných odstavených ramen s řekou Moravou, vytvoření přirozeného přechodu pro ryby, odstranění sedimentů z ramen i nepůvodních dřevin na březích a jejich náhrada původními druhy a v konečném důsledku zvýšení ekologické stability území.

Hlavním cílem projektu je obnovení funkčnosti ramen řeky Moravy – Čertáku, Vytráveného, Zasypaného a Přední i Zadní Morávky –, která jsou důležitou součástí nadregionálního biokoridoru. Zejména obnova propojení s řekou Moravou je z hlediska ochrany přírody zcela zásadní.

Slepá ramena řeky obklopená mokřady a zbytky původního lužního lesa jsou v současnosti prohlášena za přírodní rezervace či přírodní památky.

V současné době je hlavní tok řeky Moravy regulován a upravená nyní koryta řeky Moravy je podle Radka Fojtíka udržováno v poměrně biologicky sterilním stavu. „Dochází tak k základnímu střetu zájmů mezi požadovanými biologickými funkcemi toku a zájmy hospodářskými. Tím, že koryto bylo udržováno v pravidelném dvojitým lichoběžníkovém průřezu s vysvahovanými břehy a břehová zelen v korytě a jiné překážky byly odstraňovány, docházelo k umělé vytvořené situaci, že byla vodou zásobena jen malá část spodního svahu těsně nad hladinou, zatímco břehy svahu byly velmi suché,“ popisuje Radek Fojtík, jak to ve slepých ramenech Moravy vypadalo před započátkem projektu. Z těchto důvodů podle jeho slov takto regulovaný tok plní svou funkci jen částečně. „Schází zde přirozené prostředí pro přežívání řady organismů,“ popisuje dále. Má na mysli například podemílané břehy s úkryty v kořenech pro množství živočichů, bahnité náplavy, mělké vody pro vodní rostliny a rákosí pro vodní ptactvo. „Břehy bez vegetace jsou třeba naprosto nevhodné pro

hnízdění,“ podotýká a připomíná, že do značné míry lze lokalitu pro přirozený vývoj, chybějící v hlavním toku Moravy, nalézt v jejích takzvaných mrtvých, odstavených říčních ramenech. „A s touto myšlenkou jsme do tohoto záměru šli,“ říká. Záměrem bylo oživit tato takzvaná mrtvá ramena a vrátit život do celého území. „V době před projektem byla odstavená ramena odsouzena k postupnému zarůstání, zanášení a zániku. Chyběla tu přirozená spojitost s hlavním tokem řeky Moravy,“ objasňuje, co by se stalo, kdyby se mrtvá ramena nechala napospas svému osudu.

Ramena se navrátí k životu v několika krocích

Realizovaný projekt Obnova ekosystému odstavených ramen řeky Moravy se takovému scénáři snaží svým zásahem zabránit. O co konkrétně se tedy projekt postará?

„Slepá ramena Vytrávené a Zasypané je nutné vyčistit, neboť jsou zanesená kaly z místního cukrovaru a směsným stavebním materiálem ještě z dob minulého režimu, kdy se ▶

SLEPÁ RAMENA MORAVY BUDOU ATRAKTIVNÍ PŘÍRODNÍ LOKALITOU PRO VŠECHNY

Hnijící kal na dně vodních ploch, okolí zarostlé křovinami, poházené PET lahve na březích – tak vypadala slepá ramena Čerták, Vytrávené, Přední a Zadní Morávka v době před zahájením realizačních prací projektu Obnova ekosystému odstavených ramen řeky Moravy. Nyní se situace každým dnem radikálně mění.

„Sediment, který leží na dně, bude vytěžen. Usazuje se tam, protože voda rameny neproudí,“ vysvětloval tehdejší staroměstský starosta Josef Bazala předtím, než práce na projektu započaly. „Ramena Čerták a Vytrávené budou při akci propojena a stanou se průtočnými, avšak regulovaně, a to kvůli zachování životních podmínek chráněného rybního druhu hořavky duhové.“

„Z území dohromady vytěžíme 66 tisíc kubiků sedimentu a zeminy,“ odhaduje Radek Fojtík. Většina vytěžených nánosů skončí na pozemku města mezi Zadní a Přední Morávkou u Kunovského jezu, kde budou následně vysazeny stromy. Město iniciativu projektu už od počátku vítá – i na radnici jsou si vědomi nedobrého stavu slepých ramen. Jejich revitalizaci se zabývali už od roku 2002, ale z realizace nakonec sešlo kvůli vysoké spoluúčasti města. Současný projekt získáním sto procentní dotace z OPŽP všechna finanční úskalí obnovy ramen vyřešil.

Rybáře nepochybně potěší i vybudování rybního přechodu, který vodním živočichům usnadní migraci. Rybám v ní totiž donedávna překážel jez. „Některé druhy si našly cestu přes plavební komoru, přechod jim ale výrazně pomůže,“ zhodnotil situaci předseda staroměstských rybářů Jiří Horsák. Rybní přechod popsal jako kanálek, kterým ryby proti proudu doslova „přecházejí“. Bude to první rybní přechod na Uherskohradištsku.

Pročišťování slepých ramen pomůže udržet specifický ráz okolní krajiny. „Bez tohoto projektu se mohlo jednoduše stát, že by příští generace byly svědkem zániku slepých ramen – ta by se prostě zanesla a zmizela. Zanesením dna dochází k hnilobným procesům a odstranění tohoto nežádoucího jevu přinese kvalitnější život rybám i ostatním živočichům. Projekt proto hodnotím jako velmi prospěšný,“ oceňuje náročný počin Jiří Horsák.

Změny se budou zamlouvat i lidem, kteří ve volném čase rádi vyrazí na procházku. Břehové úpravy totiž počítají s umístěním laviček, chodníků, pěšin a dalšího mobiliáře, výsadbou zeleně a naopak odstraněním náletových křovisek. „Vzniknou tak celé parky,“ sliboval už bývalý starosta Josef Bazala. Obyvatelé Starého Města se tak mají opravdu na co těšit. ●

na ekologii ještě příliš nedbalo,“ vypočítává Radek Fojtík. „Je nutné vykácení stávající agresivní zeleně a odtěžení značné části násypů, vytvoření umělých valů a postupné navození přirozených podmínek,“ pokračuje.

Rekonstrukce břehových porostů je podle jeho slov jednou z významných akcí probíhajícího projektu. „Agresivní stromová zeleně především javoru jasanolistého a akátu bude nahrazena výsadbou

původních dřevin,“ říká. Podle etap projektu je v předem schváleném plánu vysadit přibližně 36 tisíc stromů a keřů přirozených porostů jako například duby, jilmy, habry, lípy, topoly, vrby, brsleny, svídy, kaliny a keřové vrby. „Výsadba bude provedena citlivě a účelně tak, aby zapadla do přirozeného prostředí a byla v souladu s projektem i právoplatnými povoleními,“ připomíná Radek Fojtík.

Propojení s řekou Moravou umožní nadjezd a podjezd Kunovského jezu. „V rámci revitalizace bude tedy obnoven vtokový objekt do odstaveného ramene Čerták a v podjezí výtokový objekt z ramene Vytrávené,“ popisuje. Nejedná se ale podle něho o plné propojení s řekou, spíše o dostatečné dotování systému vodou a přispění k rozvoji fauny v daném prostředí tím, že se slepá ramena zprůtoční. „Jákmile ramena propojíme s řekou, začne jimi protékat voda, čímž se výrazně zlepší jejich stav a zároveň otevřeme cestu i rybám a dalším živočichům. Ale nepůjde o žádný velký průtok, počítáme s půl kubíkem za sekundu, při stoupání Moravy pak maximálně se dvěma kubíky.“ V lokalitě tak vzniknou tůně plné zvláště chráněných živočichů a ryb. „Mělké vodstvo a úprava břehů bude ideální pro vodní ptactvo a chráněné druhy živočichů, které by jinak vyhynuly,“ nepochybuje Radek Fojtík.

Dalším velkým přínosem jak pro místní obyvatele, tak pro celý ekosystém bude ne-

Ambiciózní a finančně nákladný projekt hodlá také vytvořit další biotopy v okolí, které obohatí celou řešenou lokalitu. Celkově bude revitalizováno 3542 metrů toku, přičemž se jedná o 26,433 hektaru stanovišť.

pochybně zvýšení hladiny spodní vody. „To je samozřejmě další pozitivum, zvláště v dnešní době, kdy celý svět bojuje se suchem,“ míní. „Propojením ramen Zасыпанé a Přední Morávka docílíme toho, že celá oblast bude přiměřeně zásobena vodou a nebude tu docházet k vysychání a přeměně celého vodního prostředí. Chtěli bychom tak vytvořit unikátní ekologické oživení mrtvých ramen, které bude přínosem pro přírodu a tím i pro současné a budoucí obyvatele Starého Města,“ říká Radek Fojtík, ředitel neziskové organizace Slepá ramena, která si projekt Obnova ekosystému odstavených ramen řeky Moravy vzala na starosti.

Projektu se daří. „Realizace stavby probíhá díky maximálnímu nasazení techniky a personálního obsazení nad očekávání rychle. Původní harmonogram projektu byl stanoven do konce roku 2023 a podle dosavadního plynulého chodu stavby budeme letos dokončovat,“ říká Radek Fojtík. ●

PROJEKT SE SETKAL S VELKÝM ZÁJMEM VEŘEJNOSTI, NE VŽDY BYL ALE POZITIVNÍ

Projekt Obnova ekosystému odstavených ramen řeky Moravy probíhá pod přísným dohledem investorů, médií i veřejnosti. Často bývá terčem kritiky obyvatel, kteří jen těžko přijímají hromadné kácení stromů nebo betonové konstrukce u Kunovského jezu. Nezisková organizace Slepá ramena, která celý projekt zaštituje, i staroměstská radnice neúnavně uvádějí fakta na jeho obranu. Projekt podle nich zadrží vodu v krajině a oživí umírající lokalitu.

„Revitalizaci odstavených ramen jsme připravovali více než čtrnáct let. Jedná se o velmi dobrý záměr, který zadrží vodu v krajině a postupně oživí umírající lokalitu, která poslouží širokému okolí a hlavně občanům města,“ uvádí Josef Bazala.

Lidem je trnem v oku kácení stromů i čistící práce na jednotlivých ramenech. Odpověď ze strany investora i města je jednoznačná: Kdyby sedimenty nezmizely, nedojde k propojení zásobením vodou z řeky Moravy a slepá ramena by zcela vyschla. Vykácené nepůvodní dřeviny pak budou nahrazeny vysazením původních druhů.

A betonové konstrukce u Kunovského jezu? „Obnovujeme vtokový objekt do Čertáku, který se postará o zásobování všech vzájemně propojených slepých ramen vodou z řeky Moravy. Výtok zpět do řeky bude pod jezem z Vytráveného, čímž zajistíme cirkulaci a průtok vody,“ zdůrazňuje Radek Fojtík. Slepá ramena se tak zároveň stanou přirozenou zásobárnou vody, která momentálně korytem řeky jen proteče. ●

ECHO

V Táboře mají další elektromobil

Město Tábor zakoupilo již třetí vozidlo na čistě elektrický pohon. Vozidlo bude využíváno k pracovním cestám pracovníků živnostenského odboru. Obec tak doplnila vozový park o další vozidlo s ekologickým provozem. Výkon vozidla je 61 kW a dojezd až 253 kilometrů na jedno nabití. Náklady na dobítí se pohybují okolo 0,50 koruny na kilometr. Nákup vozu byl podpořen z Národního programu Životní prostředí.

Petrovice rozdělí zahradní kompostéry

V Petrovích na Karvinsku už dříve registrovali zájem občanů o zahradní kompostéry pro domácnosti na území obce. O pořízení kompostérů byl velký zájem, proto ihned po vyhlášení výzvy Ministerstva životního prostředí k podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí obec žádost podala. V dubnu Petrovice převzaly čtyři sta kompostérů o objemu 1 100 litrů. Následně je přidělil občanům, kteří o ně projeví zájem již dříve, je ale pravděpodobné, že se dostanou i k dalším občanům.

Zlín plánuje na podzim výsadbu alejových stromů

Sto dvacet kusů alejových stromů bude na podzim tohoto roku vysazeno na veřejných plochách ve Zlíně. Město uspělo s žádostí o podporu z Operačního programu Životní prostředí. Alejové stromy budou vysazeny v lokalitách jako například Centrální park Jižní Svahy, Podlesí, Křiby, ul. Okružní, sídliště Kúty, Bartoškova čtvrť, přírodní louky Boněčko nebo Malenovice. Odbor městské zeleně tak navázal na starší dotační titul v předchozích letech, kdy bylo ošetřeno 3 847 vzrostlých a vysazeno 1 262 mladých stromů. Podle projektu budou náklady ve výši zhruba jednoho milionu korun, dotace pak ve výši 60 procent.

► Mykologové: Kvalitní hospodaření na loukách pomáhá i houbám

Foto: archiv SFŽP ČR

Výsledky monitoringu hub na nelesních stanovištích, kterému se v posledních letech mykologové věnovali, přinesl řadu překvapivých nálezů.

Bezpochyby nejzajímavější je nález druhu závojenka kruhatá, který s největší pravděpodobností představuje prvonález v celém Česku. Dalším překvapením je například velmi vzácná kyjanka zakouřená s charakteristickým výskytem na extenziv-

ně sečených loukách či na druhově bohatých horských smilkových loukách, jež je v Červeném seznamu hub ČR dlouhodobě vedena jako neznámá. Výzkum potvrzuje, že kvalitně obhospodařované louky hostí pestřejší společenstva hub.

Monitoring hub probíhá v krkonošských lesích pravidelně již několik desetiletí, a to pod vedením Rostislava Fellnera a Jaroslava Landy z České mykologické společnosti. Význam dlouhodobého monitoringu hub spočívá především ve skutečnosti, že houby patří mezi velice citlivé bioindikátory vzdušného znečištění a zejména narušení stability jejich hostitelských lesních porostů. Dlouhá léta byly houby zkoumány především jako indikátor a důkaz snižování emisí SO₂, které sledujeme od devadesátých let.

V posledních letech se výzkum zaměřuje i na houby nelesních stanovišť. Příkladem těchto biotopů mohou být pro Krkonoše typické druhově bohaté horské louky a luční enklávy hostící celou řadu chráněných druhů. Houby, přesněji jejich hojnost, mohou pomoci určit kvalitu probíhajícího lučního managementu a stanovit pro danou lokalitu ten nejvhodnější. Při monitoringu byly nalezeny některé druhy, které jsou dlouhodobě vedeny jako neznámé. K nim patří například kyjanka zakouřená, všeobecně ohrožený druh s charakteristickým výskytem na extenzivně sečených loukách.

Správa Krkonošského národního parku dlouhodobě podporuje péči o horské louky vlastními zásahy a zejména obnovou horského hospodaření ve spolupráci s místními zemědělci i vlastníky pozemků. Kvalitní péči o louky usnadňují dotace Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a Operačního programu Životní prostředí. ●

► Domažlice zbourají vojenské objekty na Čerchově

Většina zchátralých původně vojenských budov na vrcholu Čerchova bude odstraněna. Demolice a odvoz sutě zřejmě ovlivní letošní turistickou sezonu.

V budoucnu vznikne na nejvyšší hoře Českého lesa turistická útulna se zhruba dvaceti lůžky. Domažličtí radní už vyhlásili výběrové řízení na demolici bývalých vojenských objektů na Čerchově, Bystřici a Malinové hoře. „Předpokládaná cena je 37 milionů korun,“ vyčíslil náklady starosta Zdeněk Novák. Městu se podařilo získat dotaci, která pokryje 85 % nákladů.

Vrchol Čerchova se nachází v CHKO Český les. Na veškeré chystané práce je z hlediska ochrany přírody jen omezený čas. Dotknou se tak nastávající turistické sezony. „Není ještě přesně stanoveno, jak razant-

ně omezí možný pohyb návštěvníků. Může se stát, že se nedostanou na samotný vrchol. Omezení provozu se po nějakou dobu dotkne zřejmě i sezonní autobusové linky na Čerchov,“ řekl Novák.

V rámci demoličních prací budou ručně rozebrány azbestové desky, které tvoří obklady objektů. Ty jsou v chráněné krajinné oblasti největší ekologickou zátěží. Ze samotných budov bude rozebraný materiál nadrcen a recyklován. „Rada města schválila v polovině března vypracování projektové dokumentace na přestavbu bývalé ubikace v jednom z bývalých armádních objektů na útulnu,“ popsal domažlický místostarosta Stanislav Antoš další krok,

který bude na nejvyšší hoře Českého lesa následovat.

Stavba bude vycházet z rozvojové studie pro vrchol Čerchova, Malinové hory a Sádku, která byla schválena v roce 2019, objednal ji Svazek Domažlicko. Ke studii se vyjadřovaly všechny dotčené obce a výsledkem je projekt na demolici zchátralých vojenských objektů.

„Ve studii, která je závazná pro vydání stanovisek stavebních úřadů, je stanoveno, že jediný objekt, kde dříve bývala rota, zůstane zachován a že v něm může vzniknout místo pro dvacet turistických lůžek, základní stravovací služby a expozice k historii Čerchova a železné opony. Nic jiného není povoleno,“ připomněl Antoš.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií, Fondem soudržnosti v rámci Operačního programu Životní prostředí. ●

AKTUÁLNÍ VÝZVY OPŽP

Priorita přináší stručný přehled aktuálních výzev. Jejich kompletní znění včetně všech podporovaných aktivit naleznete na stránkách programu www.opzp.cz.

<p>Posílit biodiverzitu</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021</p> <p>Alokace: 40 000 000 Kč</p>	<p>110. výzva Cílem je zastavení úbytku biologické rozmanitosti a degradace ekosystémových služeb. Do typu podporovaných projektů a aktivit patří předcházení, minimalizace a náprava škod na majetku způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů s výjimkou opatření proti rybožravým predátorům podporovaným v rámci akvakultury prostřednictvím Operačního programu Rybářství. Podporuje realizaci opatření na zajištění prevence a zmírnění přímých škod způsobených níže vyjmenovanými chráněnými druhy na zemědělských kulturách a hospodářských zvířatech. Podporována budou pouze opatření, která jsou předmětem notifikace u Evropské komise, tedy realizace opatření na zajištění prevence škod způsobených zvláště chráněnými druhy, jako je vlk, rys, medvěd a ještřáb. Oprávněnými příjemci podpory jsou fyzické osoby podnikající a podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělské prvovýroby.</p>
<p>Energetické úspory vládních budov</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2021</p> <p>Alokace: 500 000 000 Kč</p>	<p>152. výzva se zaměřuje na snížení energetické náročnosti a zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí. Podporuje celkové nebo dílčí energeticky úsporné renovace veřejných budov. Patří sem typicky zateplení obvodového pláště budovy, výměna a renovace otvorových výplní a další opatření, dotační výzva se vztahuje i na výměnu zdroje pro vytápění, chlazení nebo přípravu teplé užitkové vody s výkonem nižším než 5 MW využívajícího fosilní paliva nebo elektrickou energii. Oprávněnými žadateli jsou organizační složky státu, příspěvkové organizace a veřejné výzkumné instituce.</p>
<p>Průzkum kontaminovaných lokalit</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021</p> <p>Alokace: 50 000 000 Kč</p>	<p>155. výzva umožňuje získat peníze na realizaci průzkumných a doprůzkumných prací a zpracování analýz rizik kontaminovaných nebo potenciálně kontaminovaných lokalit. Projektované průzkumné práce mají rozsah kategorie A, B dle metodického pokynu MŽP pro průzkum kontaminovaného území. V rámci této aktivity budou akceptovány pouze ty projekty, které předložily žádost pro vydání závazného stanoviska MŽP nejpozději do 30. 4. 2021. Projekty analýz rizik (realizace průzkumných prací) černých skládek jsou nezpůsobilým nákladem.</p>

PŘEHLED AKTUÁLNÍCH VÝZEV OPŽP

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY			ZACÍLENÍ VÝZVY		ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ		
Prioritní osa	Specifický cíl	Číslo výzvy	Podporované aktivity	Cílové skupiny	Druh výzvy	Předpokládané datum zahájení příjmu žádostí	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
 3	3.4 Dokončit inventarizaci a odstranit ekologické zátěže	155	aktivita 3.4.2	veřejný sektor	průběžná (nesoutěžní)	15. 12. 2020	30. 6. 2021
 4	4.2 Posílit biodiverzitu	110	aktivita 4.2.4	vlastníci a nájemci pozemků	průběžná (nesoutěžní)	1. 12. 2017	30. 6. 2021
 5	5.3 Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí	152	bez omezení, dle PD	organizační složky státu, státní příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce	průběžná (nesoutěžní)	1. 7. 2020	31. 5. 2021

Pro zájemce o dotace z Operačního programu Životní prostředí je na Call centru SFŽP ČR zřízena bezplatná Zelená linka 800 260 500.

Profesionálně vyškolení pracovníci radí žadatelům při řešení možných nejasností ohledně zpracování a podávání žádostí. Na níže uvedené otázky odpovídala vedoucí oddělení Call centra SFŽP ČR Jana Tlustá a Elena Bočevová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

ČISTOTA
VODY

KVALITA
OVZDUŠÍ

ZPRACOVÁNÍ
ODPADU

OCHRANA
PŘÍRODY

ENERGETICKÉ
ÚSPORY

OBECNÉ INFORMACE

NPŽP a zadávání veřejných zakázek – zakázka s cenou do 500 000 Kč bez DPH

Klient/obec má v úmyslu podat žádost o podporu v Národním programu Životní prostředí. Klient má k dispozici indikativní cenovou nabídku realizační firmy s cenou do 500.000 Kč bez DPH. V souladu s bodem 1.2.2 Příručky tedy nemusí realizovat výběrové řízení. Naše otázka zní, zda v takovém případě postačuje jako doložení dokumentace nabídka a písemná objednávka, či zda musí být doložena i smlouva o dílo. Dále bych se chtěla zeptat, jaký způsob doložení „ceny obvyklé“ považuje v takovém případě Fond za dostatečný.

Žadatel je v souladu s textem výzvy povinen při zadávání zakázek postupovat podle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a podle aktuální verze Pokynů pro zadávání veřejných zakázek v OPŽP 2014–2020 (dále jen „Pokyny OPŽP“) s výjimkou specifických povinností relevantních pouze pro OPŽP 2014–2020.

Dle čl. 1.2.2 Pokynů OPŽP nejsou žadatelé povinni zadat zakázku ve výběrovém řízení, jedná-li se o zakázku malého rozsahu, u které je předpokládána hodnota nižší než 500 000 Kč bez DPH. Žadatel je tudíž v popsaném případě oprávněn zadat zakázku i přímým nákupem. Žadatel je v souladu s čl. 4.5 Pokynů OPŽP povinen pro účely kontroly předložit kopii účetního dokladu, čestně prohlášení žadatele jakožto zadavatele, že mu není známo, že by cena obvyklá v místě plnění při zachování srovnatelné kvality byla nižší než cena zadané zakázky, a případně písemnou objednávku plnění potvrzenou dodavatelem (možné i e-mailovou formou). Konkrétní bod v textu výzvy pak vyžaduje také předložení kopie uzavřené smlouvy o dílo.

Jak je uvedeno výše, cena obvyklá se prokazuje čestným prohlášením. Kromě čestné-

Foto: ©Fotky&Foto

ho prohlášení lze předložit např. provedený průzkum trhu či jiné relevantní podklady, které má žadatel k dispozici.

OPŽP a zadávání veřejných zakázek – velikost zakázky, kontrola VZ, vkládání zakázek do ISKP+

Naše obec podala žádost o dotaci na projekt Domov pro seniory, přičemž hned po podání žádosti město začalo s výběrem dodavatele stavebních prací. Dle Pokynů pro zadávání veřejných zakázek v OPŽP 2014–2020 nám ale není jasný postup a rozsah kontroly vyhlášené veřejné zakázky, k níž zasilám informace: druh veřejné zakázky – stavební práce, druh zadávacího řízení – zakázka malého rozsahu, režim VZ dle předpokládané hodnoty – VZ malého rozsahu, předpokládaná hodnota – 1 494 980,62 Kč bez DPH, nynější stav VZ – před uzavřením smlouvy, dodavatel vybrán.

Dle Pokynů pro zadávání veřejných zakázek v OPŽP 2014–2020 mi není jasný postup (resp. rozsah) kontroly VZ, jelikož dle bodu 1.2.2 odstavce b) nedosahuje zakázka 2 mil. Kč,

ale v případě získání finanční podpory bude dotace poskytnuta z více než 50%. Pro jistotu bych se chtěla dotázat, zda se na proběhnuvší veřejnou zakázku vztahuje ex post kontrola a případně jaké dokumenty bude nutné ke kontrole předložit (nahrát do systému ISKP14+).

Uvedená pasáž z Pokynů pro zadávání veřejných zakázek jen popisuje působnost dokumentu. V popsaném případě, kdy je zakázka malého rozsahu řešena k dotaci převyšující 50% výdajů, bude tedy žadatel podle bodu 1.2.2 povinen řídit se postupy upravenými ve druhé části Pokynů. Ohledně kontrol ze strany Fondu platí, že pokud žádost a případ nespádá do povinných kontrol ex ante (viz v Pokynech vyjmenované situace), je ze strany Fondu vždy řešena až kontrola ex post v rámci komplexní administrace přijatých žádostí. K tématu pro úplnost připojuji citaci z Pokynů pro zadávání veřejných zakázek, konkrétně z kapitoly 4.2.2: Ex ante kontrola se provádí u: a) nadlimitních veřejných zakázek; b) zakázek vyšší hodnoty, jejichž předpokládaná hodnota dosahuje nejméně hodnoty nadlimitní sektorové veřejné zakázky podle příslušného nařízení vlády; c) ji-

ných zakázek / veřejných zakázek, u kterých si to zprostředkující subjekt výslovně vyžádá.

Podle vašeho popisu předpokládáme, že k dotčené žádosti a zakázce bude řešena standardní kontrola ex post. Základní dělení zakázek podle jejich hodnoty každopádně vychází přímo ze znění odpovídající legislativy, tedy ze zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. Zde se můžete o zařazení dotčeného případu do režimu odpovídající zakázky ujistit.

Co se týká vkládání informací k veřejným zakázkám v systému ISKP+, pak je-li např. na záložce Projekt zaškrtnuta možnost Realizace zadávacích řízení na projektu, je k zadávání údajů o veřejných zakázkách zpřístupněn modul Veřejné zakázky a uživatel v něm musí vytvořit alespoň jednu zakázku. Tento modul je pro všechny projekty zobrazen v levém navigačním menu v části „Informování o realizaci“. Postup zadávání dat v rámci modulu Veřejné zakázky je popsán v příručce „Veřejné zakázky v IS KP14+“, která je zveřejněna na hlavní stránce portálu ISKP14+ v sekci FAQ – Obecné ovládání IS KP14+.

Pokud budete mít k tématu další dotazy, pak jestliže je/bude žádost schválena a bude vydán právní akt, má žadatel na Fondu (SFŽP ČR) vždy k dispozici kontaktní osobu, tedy přiřazeného projektového manažera. Kompletní administraci včetně konzultací případných nejasností bude tedy možno řešit přímo s ním.

Udržitelnost projektů z OPŽP 2007–2013 – jak řešit změny na projektech a přístupy do systému Bene-fill

Prosím o pomoc s přístupem do systému Bene-fill. Jedná se o projekt, k němuž zpracovávala žádost externí firma. Ta ale již projekt neadministruje a žadatel (město) by potřeboval přístup do systému. Můžete mi poradit, jak přístup získat, pokud jej od firmy nemáme? Potřebujeme přitom tento projekt samozřejmě podle pravidel nadále administrovat.

Změnu kontaktní osoby na administrovaných žádostech v systému Bene-fill mohou vždy uskutečnit jen konkrétní projektoví manažeři, kteří mají administraci dotčené žádosti za Fond (SFŽP ČR) na starosti. Jde o to, že právě projektový manažer je kompetentní ve spolupráci s kolegy IT systému Bene-fill zajistit potřebné úpravy. Upozorňuji přitom, že věc by za žadatele měl vyřizovat statutární zástupce, případně na základě plné moci jím pověřená osoba. Dále mohu předběžně popsat, že obvyklou cestou řešení podobných situací je založení nové registrace v systému Bene-fill (pokud původní kontaktní osoba žadatele již nebude využívána). Následně jsou původně spravované projekty převedeny na tuto nově uskutečněnou registraci. Více ale viz příslušný projektový manažer a domluva přímo ke vzniklé situaci. Kdybyste náhodou neznali tuto potřebnou kontaktní osobu, napište nám na e-mail dotazy@sfzp.cz

zprávu s uvedením čísla žádosti, my žádost v systému vyhledáme a v odpovědi vám předáme potřebné informace a kontakty.

PRIORITY OSA 4

Je v rámci 110. výzvy OPŽP projektová činnost způsobilým výdajem?

Ve 110. výzvě nelze hradit neinvestiční výdaje vyjma povinné publicity. Dále nelze hradit výdaje, které byly vynaloženy před podáním žádosti o podporu včetně projektové přípravy. Toto omezení je dáno pravidly veřejné podpory, pod kterou dané opatření spadá.

Zdědil jsem pozemek, který jsem oplotil, a chci tam pást ovce na maso. Mohu si zažádat o proplacení výdajů na oplotení?

Pro financování uvedených nákladů vynaložených za účelem ochrany stáda před útoky velkých šelem je určena 110. výzva. Z dotace však nelze zaplatit výdaje, které byly vynaloženy před podáním žádosti o podporu. Toto omezení je dáno pravidly veřejné podpory, pod kterou dané opatření spadá. Zvýšené náklady na hospodaření je možné hradit pouze žadatelům působícím v oblastech s doloženým výskytem vyjmenovaných zvláště chráněných druhů živočichů nebo je doložen záznam z místního šetření příslušného OOP prokazující výskyt (dle zákona č. 115/2000 Sb.). ●

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Pokud preferujete papírový výtisk, tak prosíme o důslednou recyklaci. Časopis do modrého kontejneru, ochrannou fólii do žlutého. Děkujeme!

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
969 721 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
387 888 Kč

Kralupy nad Vltavou: Elektromobily

Městský úřad pořídil dva nové elektromobily. Obě vozidla slouží ke služebním cestám v rámci města a regionu Kralupska. Radnice si pochvaluje ekologičnost i mnohem nižší provozní náklady.

Podoblast podpory: 5.2 – Udržitelná městská doprava a mobilita

Název projektu: Elektromobily pro MÚ Kralupy nad Vltavou

Kraj: Středočeský

Okres: Mělník

Příjemce podpory: město Kralupy nad Vltavou

Ukončení projektu: květen 2021

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
484 000 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
290 400 Kč

Kunžak: Hydrogeologický vrt

V Kunžaku nechali vyvrtat průzkumný hydrogeologický vrt. Během průzkumných prací byla ověřena vydatnost vrtu a byly odebrány vzorky vody pro stanovení jejich kvalitativních parametrů. Závěry průzkumu potvrdily dostatečnou vydatnost a kvalitu podzemní vody pro využití průzkumného vrtu jako zdroje pitné vody.

Podoblast podpory: 1.6 – Zdroje vody

Název projektu: Valtínov – vrt VA-1

Kraj: Jihočeský

Okres: Jindřichův Hradec

Příjemce podpory: obec Kunžak

Ukončení projektu: červenec 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
1 188 680 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
475 472 Kč

Velké Hamry: Školní zahrada

V areálu základní školy Velké Hamry nechali upravit zahradu o rozloze 280 metrů čtverečních. Do zahrady přibyl jeden objekt, pořídili se třicet pomůcek. Na ploše 240 metrů čtverečních provedli dělníci terénní úpravy.

Podoblast podpory: 6.1.C – Rekonstrukce a vybavení center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO („Přírodní zahrady“)

Název projektu: Školní atrium jako přírodní zahrada pro výuku EVVO

Kraj: Liberecký

Okres: Jablonec nad Nisou

Příjemce podpory: ZŠ a MŠ Velké Hamry

Ukončení projektu: srpen 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
6 060 565 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
3 560 000 Kč

Smržovka: Soustava DČOV

Ve Smržovce odkanalizovali městskou část Střední Smržovka soustavou domovních čistíren odpadních vod. Cílem je snížení znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů. Domovní čistírnu získalo 28 rodinných domů a dva bytové domy.

Podoblast podpory: 1.3 – Čistota povrchových i podzemních vod

Název projektu: Smržovka – likvidace OV dle výzvy 17/2017 MŽP

Kraj: Liberecký

Okres: Jablonec nad Nisou

Příjemce podpory: město Smržovka

Ukončení projektu: červenec 2020

Stařechovice: Vybudování kanalizace

Oddílný splaškový systém v celém rozsahu obce Stařechovice včetně místní části Služín je napojen na kanalizační systém Kostelce na Hané, kde probíhá čištění odpadních vod. Vybudování kanalizace má pozitivní vliv na kvalitu povodí řeky Moravy, které je kaprovou vodou a významným vodním tokem.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Obec Stařechovice – stoková síť

Kraj: Olomoucký

Okres: Prostějov

Příjemce podpory: Svazek obcí Dražansko a okolí

Ukončení projektu: 16. 3. 2020

Celkové způsobilé výdaje
49 833 000 Kč

Příspěvek EU
31 768 537 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Říčany: Zelený pás

V Říčanech vysadili izolační liniovou zeleň poblíž dálničního přivaděče na vytípaném území obce. Tento krajinný prvek bude plnit několik základních funkcí: rozdělí lán pole na menší celky a tím sníží vodní a větrnou erozi, zachytí prachové částice z dopravy a vytvoří estetický zelený pás chránící okrajovou část města.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Výsadba liniové zeleně, Říčany

Kraj: Středočeský

Okres: Praha-východ

Příjemce podpory: město Říčany

Předpokládané ukončení projektu: 30. 9. 2021

Celkové způsobilé výdaje
4 603 094 Kč

Příspěvek EU
3 682 475 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Hrotovice: Fitness park

V Hrotovicích řešili úpravu okolí nově navrženého Fitness parku, místa pro venkovní cvičení. Byla stabilizována stávající plocha zeleně, která je fragmentem původního zámeckého parku, byla doplněna o novou generaci stromů a především o keřové patro s důrazem na kvetoucí rostliny.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech

Název projektu: Fitness park, Hrotovice

Kraj: Vysočina

Okres: Třebíč

Příjemce podpory: město Hrotovice

Ukončení projektu: 26. 8. 2020

Celkové způsobilé výdaje
797 165 Kč

Příspěvek EU
478 299 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Tvarožná: Zateplení MŠ

Budova mateřské školy v Tvarožné má nižší energetickou náročnost. Školka byla zateplena, vyměnila se okna a dveře. Rovněž byl nahrazen starý zdroj vytápění plynovým tepelným čerpadlem. Instalována byla vzduchotechnika, byla regulována otopná soustava a byl zaveden energetický management.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Snížení energetické náročnosti budovy MŠ v obci Tvarožná včetně výměny zdroje vytápění

Kraj: Jihomoravský

Okres: Brno-venkov

Příjemce podpory: obec Tvarožná

Ukončení projektu: 29. 6. 2018

Celkové způsobilé výdaje
5 083 859 Kč

Příspěvek EU
2 033 543 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

MODERNIZAČNÍ FOND

Čistý vzduch
a zdravé klima
pro život
našich dětí

Česká republika bude jako jedna z prvních v Evropské unii čerpat **150 miliard korun z Modernizačního fondu**. Peníze půjdou na zelené projekty, které zbaví domácí energetiku závislosti na uhlí a urychlí nástup nových zdrojů energie. Podpoří zaměstnanost a ekonomickou prosperitu. Výsledkem bude **čistší vzduch a zdravější prostředí pro náš život**.

www.modernizacni-fond.cz

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 14 | číslo 5 | květen 2021 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Adaptterra Awards | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.